

UZASADNIENIE

Pozwem przeciwko (...) Bankowi (...) S.A. w W. powodowie R. L. i A. L. wnieśli o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz łącznie kwoty 37 556,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od w/w kwoty od dnia 4 lutego 2020r. do dnia zapłaty – z tytułu zwrotu wszystkich świadczeń otrzymanych od strony powodowej przez pozwanego i jego poprzednika prawnego, (...) Bank (...) S.A., w okresie od dnia 15 kwietnia 2010r. do dnia 16 grudnia 2013r. na podstawie umowy o kredyt nr (...)07- (...), jako świadczeń nienależnych z uwagi na bezwzględną nieważność tejże umowy w całości, oraz o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy o kredyt nr (...)07- (...) zawartej w dniu 23 lipca 2007r. między stroną powodową a poprzednikiem prawnym pozwanego. Ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego żądania powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz łącznie kwoty 37 174,88 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od w/w kwoty od dnia 4 lutego 2020r. do dnia zapłaty z tytułu zwrotu świadczeń strony powodowej w części nienależnie pobranej przez pozwanego i jego poprzednika prawnego, (...) Bank (...) S.A., w okresie od dnia 15 kwietnia 2010r. do dnia 15 listopada 2019r. na podstawie abuzywnych postanowień waloryzacyjnych w/w umowy o kredyt.

W powództwie strona powodowa zawarła też żądanie zwrotu na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że w dniu 23 lipca 2007r. zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę o kredyt hipoteczny denominowany, udzielony w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość 86 674,15 CHF. Zawierając niniejszą umowę strona powodowa działała jako konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c., gdyż umowa ta nie miała związku z jakąkolwiek jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Wskazana kwota kredytu została przeznaczona na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych strony powodowej, tj. na spłatę kredytu zaciągniętego w (...) Bank (...) S.A. udzielonego na sfinansowanie nabycia lokalu mieszkalnego położonego w B. przy ul. (...) oraz refinansowanie nakładów i kosztów poniesionych na zakup w/w lokalu.

W uzasadnieniu powodowie argumentowali, że zawarcie umowy o kredyt zostało poprzedzone spotkaniami w oddziale pozwanego. Podczas tych spotkań zarekomendowano zawarcie kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego, nie przedstawiając jasnych, zrozumiałych informacji o opłatach okołokredytowych, zasadach waloryzacji kredytu i rat do waluty obcej, mechanizmie spreadu walutowego oraz wpływie wahan kursu tej waluty na wyrażoną w PLN wysokość zarówno raty, jak i całego salda zadłużenia w perspektywie długookresowej. Przedstawiciel pozwanego zapewniał o stabilności kursu waluty (...).

W toku procesu zawierania umowy, powodom, nie przedstawiono wzorca umowy kredytu, ani ogólnych warunków jego udzielenia, co uniemożliwiło komfortową, rozważną i kompleksową analizę jego postanowień. Przedstawione stronie powodowej informacje i pouczenia w trakcie rozmów przedkontraktowych zostały zniekształcone przez eksponowanie wyłącznie rzekomych korzyści związanych z kredytem denominowanym do (...).

Stronie powodowej nie została przedstawiona rzetelna informacja dotycząca jej praw i obowiązków wynikających z umowy o kredyt zawieranej na wzorcu umownym banku, w szczególności o rzeczywistym zakresie jej ryzyka ekonomicznego. Strony powodowej nie uprzedzono również, że w ramach tego typu kredytu bank stosuje dwa różne rodzaje kursów (...), a wynikająca z nich różnica stanowi dodatkowy zysk banku.

W ocenie strony powodowej, bank na etapie rozmów przedkontraktowych nie poinformował w sposób jasny, klarowny i zrozumiały, a jednocześnie prosty, o ryzyku ekonomicznym wiążącym się z zawarciem umowy kredytu denominowanego do waluty obcej.

Umowa o kredyt została sporządzona przez bank na jego wzorcu umownym, bez możliwości negocjowania jej warunków. Umowa miała zatem charakter adhezyjny i wybór powodów sprowadzał się jedynie do akceptacji w całości lub jej odrzucenia.

Zdaniem powodów doszło do naruszenia granic swobody umów. Wynika to z faktu, że umowa była tak skonstruowana, że brak było ekwiwalentności świadczeń stron i równego rozkładu ryzyka kontraktowego między stronami. W dalszej części uzasadnienia strona powodowa wyjaśniła, że jej zdaniem niniejsza umowa jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. W ocenie powodów umowa jest nieważna z uwagi na zasadniczą dysproporcję w prawach i obowiązkach stron na korzyść przedsiębiorcy w stosunku do konsumenta. W okolicznościach niniejszej sprawy, stworzona przez bank klauzula waloryzacyjna nie odwoływała się do ustalonego w sposób obiektywny kursu (...), a zatem taki, na który żadna ze stron nie miałaby wpływu.

W odpowiedzi na pozew, (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany w pierwszej kolejności podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powodów.

Pozwany wskazał, że brak jest podstaw do uznania postanowień umowy kredytu za klauzule niedozwolone. Pozwany zaprzeczył, by powodowie nie mieli wpływu na warunki, na jakich została zawarta umowa oraz aby postanowienia umowy kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Zaznaczono, że przed zawarciem umowy kredytu wyjaśniono powodom istotę i mechanizm kredytu denominowanego w walucie obcej, jak również poinformowano ich o ryzykach, jakie wiążą się z tego rodzaju zobowiązaniami.

Zdaniem pozwanego ryzyko wynikające z denominacji rozkładało się równomiernie na strony umowy. Nadto pozwany wskazał, że udzielony powodom kredyt był kredytem denominowanym do waluty obcej, występującym w obrocie i niesprzecznym z obowiązującymi przepisami. Zaznaczono, że w niniejszej sprawie nie ma możliwości uznania kwestionowanych przez powodów postanowień za bezskuteczne. Podano, że zarzuty powodów dotyczące abuzywnego charakteru postanowień umowy kredytu są bezprzedmiotowe. Nadto pozwany podniósł, że zasady spłaty i wypłaty kredytu zostały z powodami indywidualnie uzgodnione. Wskazano, że powodowie dokonali wyboru również tego, jaki kredyt ma być im udzielony.

Zdaniem pozwanego kwestionowane przez powodów postanowienia umowy określają główne świadczenia stron w ramach umowy, a ich analiza nie pozostawia wątpliwości, że spełniają one kryterium jednoznaczności określając zasady przeliczania zobowiązań z tytułu kredytu z (...) na PLN i z PLN na (...). Jednocześnie pozwany wskazał, że stosowany przez niego kurs do rozliczeń umowy kredytu był kursem rynkowym i nie mógł on kształtować kursów walut określonych w Tabeli kursów banku w sposób dowolny.

Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2020r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy przekazał powództwo Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy, jako miejscowo i rzeczowo właściwemu.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 23 lipca 2007r. powodowie R. L. i A. L. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G. umowę o kredyt hipoteczny nr (...)07- (...). Powodowie umowę zawarli jako konsumenci.

Na podstawie § 1 ust. 1 (...) kredyt był denominowany, udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 86 674,15 CHF.

Wypłata środków następowała w okresie nie dłuższym niż 5 dni roboczych od daty złożenia przez kredytobiorcę pisemnego wniosku o wypłatę środków (§ 6 ust. 1 OWU).

W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, kwota kredytu wypłacana w złotych została określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 1 ust. 2 (...)). W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca, z uwzględnieniem § 11 ust. 2 – 4 oraz § 18 ust. 6 (§ 1 ust. 3 pkt. 2 (...)).

W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, prowizje pobierane są w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej. Do przeliczenia kwot prowizji z waluty obcej na złote, stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według tabeli kursów, obowiązującej w Banku w dniu zapłaty prowizji, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 7 ust. 6 i 7 (...)).

Wypłata kredytu nastąpiła w walucie polskiej, w kwocie stanowiącej równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej (§ 11 ust. 2 (...)). Do przeliczeń kwot (...) stosowało się kurs kupna (...) według tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 11 ust. 3 (...)). Gdyby przyznana kwota kredytu na skutek różnic kursowych, okazałaby się na dzień uruchomienia kredytu kwotą przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 (...). Bank miał uruchomić środki w wysokości, stanowiącej równowartość w (...) kwoty niezbędnej do realizacji tego celu oraz dokonania pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej. W przypadku kwoty niewystarczającej do realizacji celu, określonego w § 1 ust. 2 (...). Kredytobiorca zobowiązany był do zbilansowania inwestycji poprzez uzupełnienie środków własnych przed wypłaceniem środków przez Bank (§11 ust. 4 pkt 1 i 2).

W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej spłata następuje w złotych w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej. Do przeliczeń wysokości rat kapitałowo – odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych (§ 13 ust. 7 pkt 2 i 3 (...)).

Zwrot powyższego zobowiązania wraz z należnymi odsetkami miał nastąpić w terminie ostatecznym do 15 lipca 2046r. w równych ratach kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 4 (...)). Rzeczywista roczna stopa procentowa wynosiła 4,00% p.a. (§ 1 ust. 12 (...)). Zabezpieczeniem kredytu była hipoteka kaucyjna do kwoty 289 275 zł na nieruchomości należącej do powodów.

Dowody: umowa kredytu nr (...)07- (...) (k. 28-35 i 125-136), ogólne warunki umów (k. 36-41), treść księgi wieczystej (k. 42-46), wniosek o kredyt mieszkaniowy (k. 138-140), potwierdzenie spłaty kredytu nr 203- (...) (k. 137), terminarz spłat (k. 141-142), wniosek o wypłatę transzy (k. 151-152), oświadczenie o poddaniu się egzekucji (k. 149), pełnomocnictwo do rachunku (k. 150).

W wykonaniu przedmiotowej umowy powodowie wpłacili do dnia 15.11.2019r. kwotę 123 140,06 zł tytułem spłaty rat kapitałowo - odsetkowych. Powodowie dokonywali spłaty kredytu w złotych.

Dowody: zaświadczenie pozwanego banku (k. 47-51), historia operacji na koncie kredytowym (k. 172-174), informacje banku (k. 175-179).

Powodowie potrzebowali kwoty 190 000 zł w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych. Doradca kredytowy zaproponował powodom kredyt indeksowany do (...). Powodowie nie mieli zdolności kredytowej do kredytu złotówkowego. Doradca kredytowy nie informował powodów o zmianach kursu (...) oraz nie przedstawił historycznych notowań tej waluty. Powodom nie przedstawiono symulacji jak będą wyglądać ich raty w zależności od wysokości kursu (...). Bank nie udzielił powodom informacji o ryzyku walutowym ani po jakim kursie będą przeliczane złotówki na franki.

Umowa zawarta została przez strony z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umownego, bez możliwości negocjacji jej treści w zakresie kwestionowanych postanowień. Swoboda wyboru powodów ograniczała się jedynie do możliwości jej zawarcia bądź odmowy zawarcia na warunkach przedstawionych jednostronnie przez pozwany bank.

Dowody: przesłuchanie powódki (k. 318-319), przesłuchanie powoda (k. 319).

Powodowie pismem z dnia 8 stycznia 2020r. złożyli pozwanemu reklamację dotyczącą przedmiotowej umowy kredytu. Bank nie uwzględnił reklamacji powodów.

Dowody: pismo z dnia 8.01.2020r. (k. 61-62), pismo z dnia 4.02.2020r. (k. 63).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie w/w dokumentów złożonych przez strony w toku postępowania, jak również na przesłuchania powodów.

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w/w dokumenty, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto autentyczność tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Sąd uznał za nieprzydatny dowód z dokumentów w postaci: zarządzeń Prezesa Zarządu (...) Bank (...) S.A., zanonimizowanej przykładowej umowy ramowej, archiwum walut poprzednika prawnego pozwanego, archiwalnych notowań stawki referencyjnej (...), umowy ramowej o współpracy z klientami, tabelarycznego zestawienia spłat sporządzonego przez powodów, zestawienia średnich ważonych oraz pisma NBP z dnia 6 lipca 2011r. ze względu na fakt, że nie były one przydatne dla stwierdzenia okoliczności faktycznych istotnych dla niniejszej sprawy. Wskazać należy, że dla oceny abuzywności postanowień umowy nie ma znaczenia to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Zaoferowane przez strony dowody wskazują na istnienie różnych ocen prawnych kredytu, jak i na szerokie tło ekonomiczne kredytów indeksowanych. Wskazać jednak należy, że przeprowadzenie prawnej oceny umowy zastrzeżone jest dla Sądu.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia Sąd uznał zeznania powodów, albowiem korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powodowie przedstawili okoliczności, w których zaproponowano im zawarcie umowy kredytu mieszkaniowego w walucie (...), jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umownych.

Sąd uznał zeznania świadków H. B., A. K. i A. Z. za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy. Świadczyli oni, że nie pamiętają powodów ani okoliczności związanych z zawarciem przedmiotowej umowy kredytu, przez co nie posiadali wiedzy istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy. W związku z tym dowód ten został pominięty przez Sąd przy ocenie prawnej przedmiotowej sprawy.

Sąd pominął dowód z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości z uwagi na jego nieprzydatność dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy tj. na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.. Podkreślić należy, że dla oceny abuzywności postanowień umowy nie ma znaczenia to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta.

Sąd zważył, co następuje:

W sprawie bezsporne było, że w dniu 23 lipca 2007 r. strony zawarły umowę kredytu denominowanego udzielonego w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 86 674,15 CHF (§ 1 ust. 1 (...)). Wyplata tej kwoty nastąpiła w złotych z zastosowaniem mechanizmu tzw. denominacji opisanego w § 1 ust. 2 (...) tj. została przeliczona według kursu kupna tej waluty zgodnie z Tabelą kursów z dnia wypłaty środków. Powodowie zgodnie z umową mieli obowiązek spłacać kredyt w miesięcznych ratach, zgodnie z harmonogramem spłaty, z zastosowaniem mechanizmu opisanego w § 13

ust. 7 pkt 2 i 3 (...) tj. w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej spłata miała następować w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, a do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosowano kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu spłaty. Zgodnie z przedłożonym zaświadczeniem pochodzącym od pozwanego banku w wykonaniu przedmiotowej umowy do dnia 15.11.2019r. powodowie wpłacili na rzecz pozwanego kwotę 123 140,06 zł tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych. Powodowie nadal spłacają zadłużenie wynikające z przedmiotowej umowy kredytu.

Sąd ustalił również, że przedmiotowa umowa zawarta została z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umowy. Powodowie wyjaśnili w wiarygodny sposób, że nie mieli żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które uznają za abuzywne. Z powyższego wynika zatem, że praktycznie swoboda powodów sprowadzała się do możliwości zawarcia lub odmowy zawarcia przedmiotowej umowy na warunkach przedstawionych jednostronnie przez bank. Pozwany wykazał natomiast, że poinformował powodów, iż będą ponosić ryzyko związane ze zmianą kursu waluty (§ 1 ust. 3 (...)) oraz, że powodowie oświadczyli, iż zostali poinformowani o ponoszeniu przez nich ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty, w przypadku zaciągnięcia kredytu denominowanego w walucie obcej oraz zaakceptowali to ryzyko. Pozwany bank nie poinformował jednak powodów, że ryzyko to nie będzie niczym ograniczone.

W pierwszej kolejności Sąd rozpoznał żądanie główne powodów sprowadzające się do ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy z dnia 23 lipca 2007 r. ze względu na nieważność umowy z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co miało dawać pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji i wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Powołane przez powodów klauzule, tj. w § 1 ust. 2 i 3, § 7 ust. 6 i 7, § 11 ust. 2-4 oraz § 13 ust. 7 pkt. 2 i 3 (...), § 1 ust. 1 (...) oraz § 6 ust. 1 OWU umowy, w rzeczywistości mogą zostać uznane za niedozwolone. Zgodnie z treścią art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Jednocześnie zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Zaznaczyć należy, że pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Powodowie zawarli natomiast umowę jako osoby fizyczne celem zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. W świetle powyższego nie budzi wątpliwości, że powodowie w niniejszej sprawie posiadają status konsumentów w rozumieniu art. 22¹ k.c. Podkreślić przy tym należy, że klauzula wyczerpująca przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. będzie zawsze niedozwolonym postanowieniem umownym niezależnie od tego, jakie wykształcenie, status społeczny i doświadczenie życiowe ma konsument, w tym od tego, czy wcześniej strona powodowa posiadała już kredyt denominowany w walucie (...).

Powodowie wykazali, że wskazane klauzule nie zostały przez nich uzgodnione z bankiem, a ich rola w procesie zawierania umowy sprowadzała się w zasadzie do podjęcia decyzji o zawarciu lub odmowie zawarcia umowy przygotowanej uprzednio przez bank. Jednocześnie kwestionowane klauzule mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie bankowi prawo do dowolnego przerzucania odpowiedzialności za ryzyko związane ze wzrostem kursu waluty na powodów. Przede wszystkim konstrukcja indeksacji znajdująca się w umowie powoduje możliwość narzucenia przez bank wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji i wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń powodów. Ustalenie ich wysokości wiązało się bowiem z koniecznością odwołania się do kursu walut ustanawianych w wewnętrznej, dowolnej i nieznanej powodom tabeli kursów banku. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, według którego

następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17). Analizowane postanowienia umowy nie określały precyzyjnie rzeczywistej wysokości udzielonego kredytu, a także świadczeń kredytobiorcy, w sposób możliwy do ustalenia w oparciu o czynniki obiektywne, niezależne od kredytodawcy. W szczególności nie wskazano precyzyjnie, na podstawie jakich kryteriów bank ustala kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu, jak i spłaty poszczególnych rat. Jednocześnie zaznaczyć należy, że nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Istotne jest jedynie, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a w konsekwencji – wysokości zobowiązań konsumenta.

Dalej wskazać należy, że kwota podlegająca zwrotowi na rzecz banku nie została dostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Ponadto zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Oznacza to, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą winna wyznaczać kwota kapitału mu udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorcę. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Wszelkie zapisy umowne dopuszczające dowolną waloryzację są sprzeczne z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c. i rażąco naruszają interesy konsumenta.

Podkreślić przy tym należy, że abuzywność zapisów, powinno się badać na moment zawierania umowy przez konsumenta z przedsiębiorcą. W takiej sytuacji nie ma więc znaczenia, jakie zmiany w ustawodawstwie wprowadzono po zawarciu przedmiotowej umowy, jak również w jaki sposób przedsiębiorca wykonywał umowę, w tym jakie zmiany w treści stosunku prawnego między stronami były wprowadzane po zawarciu umowy.

Z uwagi na uznanie przez Sąd abuzywności klauzul indeksacyjnych, konieczne stało się dokonanie analizy ewentualnych skutków prawnych, do których prowadziłyby wyeliminowanie ich z umowy stron. Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 zd. pierwsze k.c., postanowienia te nie wiązałyby powodów i to od momentu zawarcia umowy kredytowej. Powyższe rozstrzygnięcie powoduje, że postanowienia te stają się bezskuteczne wobec powodów, lecz jednocześnie powoduje to powstanie pewnego rodzaju „luki” w stosunku prawnym. W związku z tym powstaje problem możliwości uzupełnienia umowy innymi postanowieniami. Z bogatego dorobku orzeczniczego (...) wynika, że nic nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy zastąpił nieuczciwe postanowienie umowne przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym (por. m.in. wyrok z dnia 30 kwietnia 2014 r., sygn. akt C-26/13). Jednakże w orzecznictwie sądów krajowych wielokrotnie potwierdzano, że w polskim porządku prawnym nie istnieją przepisy o charakterze deklaratywnym, którymi można by w ten sposób „zapełnić” niejako powstałe braki w umowie. W ocenie Sądu utrzymanie umowy w pozostałym zakresie (tzw. „odfrankowanie” kredytu) również nie jest możliwe, albowiem uczyniłoby to umowę niemożliwą do wykonania. Na marginesie wskazać należy, że zgodnie z wyrokiem (...) z dnia 3 października 2019 r. (w sprawie C-260-18), sąd krajowy nie jest również władny uzupełniać powstałej wobec uznania za bezskuteczne niektórych z postanowień umowy luki poprzez odwołanie się do kursu średniego NBP.

Zgodnie z art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności - w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

Nieprecyzyjne i dowolne odwołanie się do bliżej nieznannej tabeli kursów sporządzonej na wewnętrzne potrzeby przez bank narusza wskazany przepis. Szczególnie istotne jest to, że strona powodowa nie wiedziała i nie mogła wiedzieć według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona jej rata, z każdym kolejnym miesiącem powodowie nie wiedzieli więc w praktyce ile wynosi rata, którą zobowiązani są uiścić. Naruszenie więc przez bank art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe jest oczywiste. Ze względu na wyeliminowanie abuzywnych klauzul waloryzacyjnych z umowy, sprzeczność umowy z przepisem art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe tylko się pogłębia, albowiem brak jest wówczas jakiegokolwiek obiektywnego miernika według którego można przeliczyć kurs walut. Powoduje to w efekcie nieważność całej umowy kredytowej – zgodnie z treścią art. 58 k.c. Dodać ponadto trzeba, że umowę należy ocenić jako sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także i z tej przyczyny w dniu zawarcia umowy powodowie obejmowali swoją świadomością możliwość kilkuprocentowej zwwyżki i jej skutki. Taka świadomość ryzyka nie obejmuje, w ocenie Sądu, świadomego ryzyka uwolnienia kursu waluty przez kraj emisji i w efekcie zwwyżki kursu o 100%. To na pracownikach banku, jako profesjonalistach, spoczywał obowiązek wyczerpującego wyjaśnienia konsumentowi skutków takich zdarzeń, istoty gwarantowania waluty przez kraj emisji i możliwych skutków jej uwolnienia, w celu uzyskania pełnego obrazu ryzyka i możliwości jego rozważenia. Ponadto, o sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego, w powiązaniu z powyższymi rozważaniami, świadczy także fakt, że w przypadku tak znacznego, niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorcę. Bank natomiast, który udzielił powodom kredytu następnie pozyskiwał do swojej dyspozycji z tytułu rat środki znacznie wyższe, niż zaangażował, w związku z niemal podwojonym kursem franka szwajcarskiego – tak dalece niewspółmierne do środków wydatkowanych i rozsądnych zysków, że skutek ten czyni ważność umowy niemożliwą do obrony.

Nie budzi przy tym wątpliwości Sądu fakt, że zasadniczą przyczyną wystąpienia przez powodów z pozwem w niniejszej sprawie jest to, iż w okresie po zawarciu umowy nastąpił znaczący wzrost kursu (...), który spowodował poważny wzrost wysokości ich zobowiązań wobec banku. W tym kontekście dla oceny zasadności żądań powodów miało zatem znaczenie również to, czy zostali oni w sposób należyty pouczeni przez pozwanego bank o wszystkich ewentualnych konsekwencjach zawarcia umowy denominowanej do waluty (...).

Bezsporne jest to, że powodowie złożyli oświadczenie o tym, iż zostali poinformowani o ponoszeniu przez nich ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty, w przypadku zaciągnięcia kredytu denominowanego w walucie obcej oraz zaakceptowali to ryzyko. Pozornie treść oświadczenia powodów nie budzi wątpliwości co do zakresu ich wiedzy o ryzyku związanym z zawarciem umowy. Jednak dla oceny faktycznej ich wiedzy i świadomości ryzyka konieczna jest nie tylko analiza literalnego brzmienia oświadczenia, ale również okoliczności towarzyszących jego złożeniu.

Z wiarygodnych w tym zakresie zeznań powodów wynika, że w pozwanym banku powodom przedstawiono ofertę kredytu w walucie (...) jako korzystniejszą od oferty kredytu złotówkowego. Poinformowano ich, że waluta (...) jest stabilną walutą. Powodowie nie uzyskali informacji o ryzyku związanym ze zmianą kursu (...) oraz o stosowaniu dwóch różnych kursów (sprzedaży i kupna waluty) przez pozwanego bank do wzajemnych rozliczeń stron. Nie wyjaśniono im również, w jaki sposób będą ustalane kursy waluty (...) na potrzeby kredytu. Nie przedstawiono im także wahań kursu waluty (...) na przestrzeni lat. Powodowie nie byli świadomi, że obciąża ich nieograniczone ryzyko kursowe. Działali w zaufaniu do pracowników banku. Stwierdzić zatem należy, że pracownicy banku nie mówili o zagrożeniach związanych z zaciągnięciem kredytu denominowanego do waluty (...). W ocenie Sądu takie przedstawienie niebezpieczeństw związanych z zawarciem umowy denominowanej do (...) spowodowało, że powodowie podpisując w/w oświadczenie faktycznie nie mieli świadomości, iż całe nieograniczone niczym ryzyko wzrostu kursu (...) w okresie, na jaki zawarta została umowa, obciąża ich jako kredytobiorców.

W ocenie Sądu bank jako profesjonalista dysponujący specjalistami z dziedziny finansów i mający dostęp do danych dotyczących historycznych zmian kursów walut powinien powodom, jako konsumentom, przedstawić w sposób jasny skalę ryzyka związanego z zawieraniem długoterminowej umowy kredytu, w której wysokość zadłużenia uzależniona jest od wahań waluty obcej. Tylko takie przedstawienie ewentualnego ryzyka, z wyraźnym zastrzeżeniem, że ewentualny wzrost (...) nie jest niczym ograniczony i że wszelkie tego konsekwencje ponosić będą powodowie,

można uznać za rzetelną informację umożliwiającą konsumentowi podjęcie świadomej decyzji. Powodowie traktowali bank jako instytucję godną zaufania i opierając się na informacjach, jakie uzyskali przed zawarciem umowy podjęli swoją decyzję. Rzetelne przedstawienie ryzyka związanego z zawarciem tego rodzaju umowy mogłoby mieć zasadniczy wpływ na to, czy powodowie zawarliby przedmiotową umowę. Powyższe okoliczności wskazują, w ocenie Sądu, na to, że brak należytej informacji o nieograniczonym ryzyku kursowym stanowił naruszenie zasad współzycia społecznego, takich jak zasada uczciwości i rzetelności w obrocie gospodarczym. Na uwagę zasługuje także okoliczność, że żaden z zapisów umowy nie wskazywał, na wypadek ziszczenia się tego nieograniczonego ryzyka kursowego, na mechanizmy rozłożenia tego ryzyka na obie strony stosunku umownego, pozostawiając je w całości po stronie konsumenta, jako słabszej strony umowy, co także czyni umowę sprzeczną z zasadami współzycia społecznego.

Zgodnie z przepisem art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, natomiast zgodnie z przepisem art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą, albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a w szczególności ten, że w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W przedmiotowej sprawie, jak to zostało wcześniej wskazane, umowa zawarta przez strony z uwagi na naruszenie zasad współzycia społecznego jest nieważna. Podkreślić należy, że również zawarcie w jej treści wskazanych wcześniej klauzul niedozwolonych powoduje jej nieważność. Jednocześnie zaznaczyć należy, że warunkiem zawarcia umowy było zastosowanie w jej treści zakwestionowanych w toku procesu w niniejszej sprawie postanowień umownych, tak więc nie jest możliwe uznanie, iż umowa ta jest ważna po wyeliminowaniu z jej treści tych postanowień. Zmiana taka całkowicie zmieniałaby treść i warunki umowy.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd doszedł do przekonania, że żądanie strony powodowej dotyczące ustalenia nieistnienia stosunku prawnego w postaci umowy o kredyt nr (...)07- (...) zawartej w dniu 23 lipca 2007r., między stroną powodową a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) S.A jest zasadne. Uznając, że przywołane przez stronę powodową klauzule w rzeczywistości są abuzywne, bezskuteczne i nie wiążą powodów, umowa jako sprzeczna z przepisami prawa jest nieważna na podstawie art. 58 k.c., a bez wyeliminowanych postanowień jej wykonanie nie jest możliwe. Powodowie mają przy tym interes prawny określony w treści art. 189 k.p.c. w ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego, albowiem takie ustalenie rozstrzyga ostatecznie o ich prawach i obowiązkach, które wynikają z istniejącego stosunku zobowiązaniowego. Ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności umowy kredytu ma ten skutek, że strony nie są nią związane i od początku nie były. Są więc obowiązane zwrócić sobie wzajemnie to, co już świadczyły na rzecz drugiej strony umowy wzajemnej.

Zgodnie art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową, ten obowiązany jest do jej zwrotu. Świadczenie spełnione jako wykonanie nieważnej czynności prawnej jako nienależne jest jednym z przypadków tej instytucji (art. 411 k.c.) W sprawie niniejszej mamy do czynienia z nieważnością umowy wzajemnej, przy czym świadczenia stron miały charakter jednorodząjowy (pieniężny). Po jej zawarciu bank przekazał do dyspozycji powodów określony kapitał. Następnie przez wiele lat powodowie spełniali świadczenia odpowiadające określonym w umowie ratom kapitałowo-odsetkowym.

Tego rodzaju sytuacja nakazuje rozważenie zasadności roszczenia powodów o zapłatę z uwzględnieniem przepisu art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Istota problemu sprowadza się do wykładni sformułowania zużył lub utracił (korzyść) w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Wykładnia językowa nie prowadzi do wystarczającego rezultatu, nakazuje jedynie badać stan wzbogacenia strony, która uzyskała korzyść majątkową. Natomiast nie można jednoznacznie stwierdzić, czy roszczenia stron należy rozpatrywać zupełnie od siebie niezależnie, czy też świadczenie wzajemne należy brać pod uwagę jako element stanu majątkowego strony wpływający na wysokość wzbogacenia. W doktrynie problem ten jest dostrzegany jako spór pomiędzy zwolennikami tzw. teorii dwóch kondykcji (nakazującej niezależne rozliczenia roszczeń) i tzw. teorii salda (uznającej, że w razie świadczeń wzajemnych istnieje tylko roszczenie wobec tego podmiotu, który uzyskał korzyść o większej wartości).

Zgodnie z zapatrywaniem, któremu wyraz dał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021 r. (sygn. akt III CZP 6/21), w przypadku następczej nieważności umowy jak w sprawie niniejszej, po obu jej stronach występują dwa niezależne od siebie roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Uwzględniając fakt, że powołana uchwała zyskała moc zasady prawnej, a co za tym idzie jako taka stanie się wiążącym elementem orzekania przez Sąd Najwyższy w innych tego rodzaju sprawach, Sąd uznał za zasadne przyjęcie prezentowanego poglądu za w pełni przystającego do sytuacji faktycznej, prawnej oraz procesowej w niniejszej sprawie, co skutkowało uwzględnieniem roszczenia głównego o zapłatę kwoty 37 556,50 zł.

Jednocześnie z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. podjętej w składzie 7-osobowym wynika, że roszczenia kredytobiorców i banków nie uległy przedawnieniu. Dla roszczeń kredytobiorców termin ten rozpoczyna się w momencie, w którym dowiedzieli się oni, albo wykazując się oczekiwanym od nich rozsądkiem, powinni dowiedzieć się o tym, że umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., sygn. akt III CZP 6/21). Na uwzględnienie nie zasługiwał zatem zarzut pozwanego dotyczący przedawnienia roszczenia. Żądanie oparte o art. 189 k.p.c. ze swojej istoty nie może ulec przedawnieniu, albowiem w dniu wniesienia pozwu umowa kredytowa wiązała obie strony, które realizowały obowiązki wprost z niej wynikające. Żadna ze stron węzła obligacyjnego nie zdecydowała się na wcześniejsze wypowiedzenie przedmiotowej umowy, wiarytelności z niej wynikające nie zostały więc postawione uprzednio w stan wymagalności. Natomiast zgodnie z treścią art. 118 zd. pierwsze k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W doktrynie dominuje stanowisko, że kredyt spłacany w ratach jest w istocie świadczeniem jednorazowym, a nie okresowym, bowiem stanowi jedną całość. Żądanie powodów o zapłatę opierało się na żądaniu zwrotu świadczenia nienależnego, czyli art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c., w związku z czym, zgodnie z przepisami intertemporalnymi obowiązującymi w dniu zawiązania umowy kredytu, żądanie zwrotu świadczenia nienależnego przedawnia się z upływem lat dziesięciu. W oparciu o stanowisko (...) wyrażone w wyroku z dnia 22 kwietnia 2021 r. (sygn. C-485/19) bieg przedawnienia roszczeń z tytułu zawartych w umowie klauzul niedozwolonych biegnie od momentu powzięcia wiedzy o nich. Powodowie złożyli pozwanemu reklamację dotyczącą przedmiotowej umowy kredytu z powodu jej nieważności pismem z dnia 8 stycznia 2020 r. Należy zatem uznać, że dopiero od tego momentu powzięli oni wiedzę o istnieniu klauzul abuzywnych w umowie, którą zawarli z pozwanym i od tego momentu rozpoczął się bieg przedawnienia ich roszczenia. Tym samym zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia okazał się bezzasadny.

Mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. ustalił nieistnienie stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy nr (...) z dnia 23 lipca 2007 r. zawartej między powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) S.A. (pkt I wyroku).

Sąd na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 37 556,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 lutego 2020 r. do dnia zapłaty (pkt II wyroku). O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. zgodnie z żądaniem pozwu w tym zakresie.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt III wyroku, na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c., obciążając przegrywającego pozwanego kosztami postępowania poniesionymi przez powodów. Na koszty procesu, które ponieśli powodowie złożyła się uiszczona przez nich opłata od pozwu – 1 000 zł oraz koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika – 3 600 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictw – 34 zł. Z uwagi na powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4 634 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty. Sąd zważył przy tym, że nie ma podstaw do zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej stawce minimalnej. Nie uzasadnia tego ani rodzaj i zawilość przedmiotowej sprawy ani nadzwyczajnie duży nakład pracy pełnomocnika powodów.

SSO Agnieszka Dutkiewicz

ZARZĄDZENIE

1. O..
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powodów;
3. z wpływem albo za 14 dni.